

29.marts 2023

DER ER RÅD, HVIS VI BESKATTER DE OVERNORMALE PROFITTER -FORSLAG TIL ET MERE AMBITIØST 'SOLIDARITETSBIDRAG' TIL FINANSIERING AF VELFÆRD, KLIMA OG GLOBALT UDSYN

Sammenfatning:

Inflationen har ramt hårdt – herhjemme, hvor historisk høje varmeregningerne og stigende priser i supermarkederne har presset danskerne – og ude i verden, hvor Verdensbanken advarer om hastigt stigende fattigdom.

Men de stigende priser har også store vindere. Nogle få selskaber har tjent styrtende på Ruslands invasion af Ukraine, inflationen og de afledte effekter af pandemien. I januar 2023 viste vi i Oxfam, at 95 selskaber i energi- og fødevarerektoren har haft overnormale overskud på 306 mia. dollars. Profitten, der i nogle tilfælde er vokset med mange hundrede procent, er skabt af udefrakommende faktorer, og ikke af selskabernes egen indsats. De enorme overskud – betalt af os alle gennem højere regninger – beriger en lille elite. Det viser de seneste afsløringer om enorme bonusordninger, som en lille håndfuld ansatte i energisektoren gør krav på.

For at tøjle uligheden og støtte dem, der er hårdest ramt af inflationen, anbefaler Oxfam, at alle lande indfører en ambitiøs beskatning af de overnormale overskud. Derfor hilser vi regeringens lovforslag til et såkaldt 'solidaritetsbidrag' på energisektoren velkomment. Forslaget har dog en række åbenlyse svagheder

- Lovforslaget vil kun indføre skat på overnormal profit for året 2023 selv om det primært var i 2022, at de overnormale profitter blev tjent.
- Lovforslaget vil kun påføre skat på overnormal profit i olie-, gas-, kul- og raffinaderisektoren selv om der også er lavet store overnormale profitter i en række andre sektorer.

Oxfam IBIS anbefaler derfor:

- At særskatten også omfatter overskud oparbejdet i 2022, hvor energipriserne og inflationen steg voldsomt
- Solidaritetsbidraget udvides til at omfatte selskaber i alle sektorer og alle led, der har haft overnormale overskud
- At indtægterne fra en mere ambitiøs beskatning af overnormale overskud anvendes til at støtte dem, der er hårdest ramt af krisen, herhjemme og globalt

EU-landene blev i oktober sidste år enige om en energipakke, som bl.a. krævede at medlemslandene skal beskatte de overnormale profitter i energisektoren (se boksen 'hvad er 'solidaritetsbidraget' og hvor kommer det fra?'). I Danmark har regeringen fremlagt sit eget lovforslag om solidaritetsbidrag om skat på overnormale profitter.

Regeringen har valgt at implementere det således, at man beregner et gennemsnit for profitten i årene 2018-2021 og så pålægger en særskat på 33 pct. for overskud, som er 20 pct. over gennemsnittet for året 2023.

Regeringens forslag er desværre ikke tilstrækkeligt ambitiøs til at tøjle de store overnormale profitter, som ses på tværs af flere brancher. Derfor vil vi i dette notat pege på to centrale måder at styrke lovforslaget. Derudover vil vi kort præsentere en oversigt over, hvordan andre EU-lande har gennemført solidaritetsbidraget.

Hvad er 'solidaritetsbidraget' og hvor kommer det fra?

I oktober 2022 vedtog EU Rådet en energipakke, som modsvar til den presserende energikrise. Pakken indeholdt bl.a. et såkaldt 'solidaritetsbidrag' i form af en særskat på olie-, gas-, kul- og raffinaderisektorerne, samt et 'indtægtsloft' på elproduktion. Solidaritetsbidraget pålægger en særskat på 33% på den del af energiselskabernes overskud, som overstiger gennemsnittet for 2018-2021 med mere end 20%. Aftalen lader det være op til medlemslandene om de ønsker at pålægge solidaritetsbidraget i 2022 og/eller 2023. EU-forordningen omhandler kun energisektoren, men det står frit for medlemslandene at udvide anvendelsesområdet i deres nationale implementering, samt at udvide antallet af år og have en højere rate på skatten.

Kortlægningen viser, at Danmark er blandt de lande i EU, der har foreslået den snævrere mulige gennemførelse af solidaritetsbidraget. Hvis Danmark fulgte eksemplet fra en stribe andre EU-lande, kunne der rejses et langt større provenu. Dette notat forklarer hvordan.

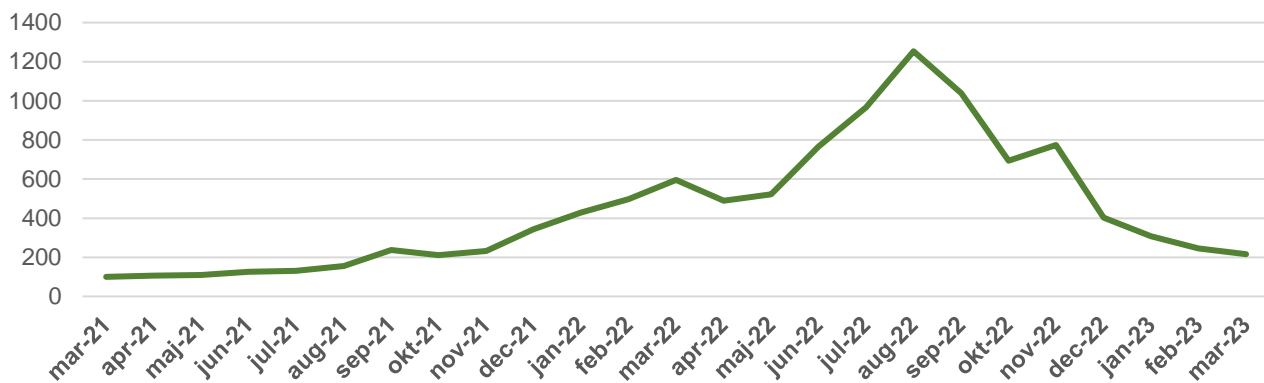
De overnormale profitter i energisektoren lå primært i 2022

Regeringens udspil afgrænser sig til at beskatte overnormal profit i olie-, gas-, kul- og raffinaderisektoren i 2023. Datagrundlaget for året 2023 er af gode grunde meget begrænset, da vi er i begyndelsen af året. Men hvis den nuværende tendens i prisudviklingen for energisektoren fortsætter, så vil overskuddene ligge under niveauet fra 2022. Dermed afgrænser regeringen sig også fra et potentielt markant større provenu ved en skat på overnormal profit, hvilket også nedsætter den potentielle volumen i inflationshjælpen markant.

Naturgaspriserne stiger allerede markant i løbet af 2021 som et resultat af genåbningen oven på COVID-19 pandemien. Grundet krigen mellem Rusland og Ukraine sker der en nærmest eksplosiv udvikling i prisen, som toppes i sommeren 2022, hvor indeks er over 1.200. I marts 2023 er priserne faldet ned til et niveau på indeks 217. De overnormale profitter i naturgassektoren fra 2022 vil således ikke blive beskattet med den foreslåede model, selv om det især var i 2022, at priserne eksploderede. Og i det år, at gaskunderne blev særligt hårdt ramt.

Euro pr. MWh

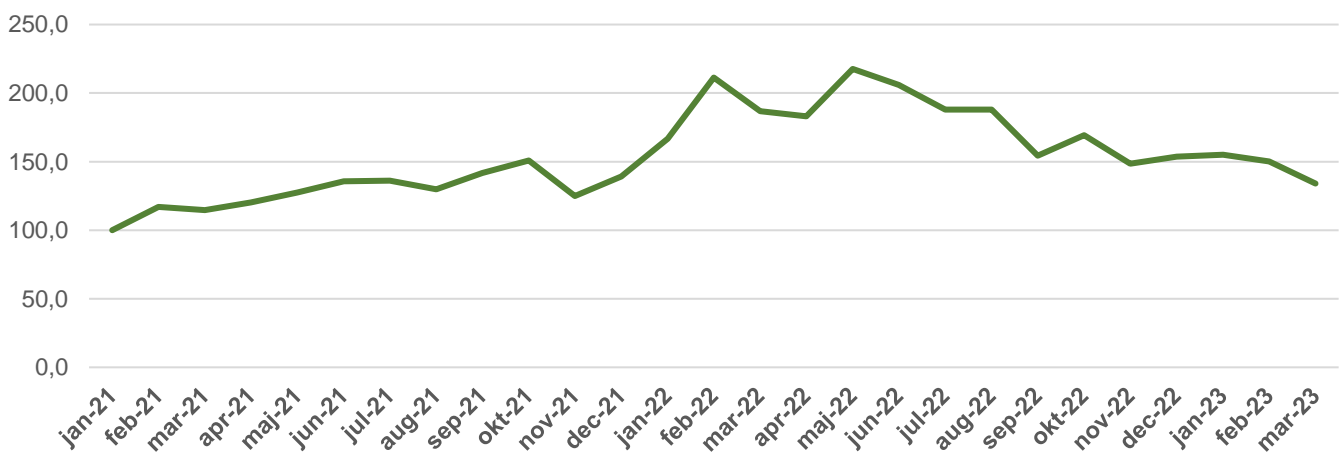
TTF Natural Gas Futures - Marts 2021= indeks 100

Kilde og anmærkning: Priserne på naturgas er på baggrund af Dutch TTF Natural Gas Futures, som er det gængse mål for naturgasprisernes udvikling på råvaremarkedet. Data fra [ICE](#). Data er tilgængelig tilbage til marts 2021, og er indekseret med basisperiode i marts 2021 som indeks 100. Tallene er valgt ultimo måneden.

I oliesektoren har udviklingen ikke været lige så ekstrem, men dog har der også været en betragtelig prisstigning, som igen er centreret omkring året 2022. Olieprisen stiger gennem 2021 fra indeks 100 i januar op til ca. 139 i december 2021. Herefter stiger priserne voldsomt gennem foråret 2022 og peaker over 200 i maj måned. Herefter er priserne faldet. I marts 2023 er indeks 134.

Oliepriser - Brent Crude Oil - Januar 2021 = indeks 100

Kilde og anmærkning: Priserne på olie er på baggrund af Brent Crude Oil, altså prisen på en tønde råolie. Data er fra [Markets Insider](#). Data er indekseret med basisperiode i januar 2021 som indeks 100. Tallene er valgt ultimo måneden med senest opgjorte datapunkt, der dog kan variere fra måned til måned.

Samlet set er billedet inden for olie- og gasssektoren meget entydigt; det er i 2022, at priserne var markant højest, og dermed også i det tidsrum, at de overnormale profitter for alvor blev tjent. Derfor er det også uforståeligt, at man afgrænser sig fra at beskatte overskud fra netop denne periode, hvor energisektoren for alvor spandt guld på energikrisen i kølvandet på krigen mellem Rusland og Ukraine. EU-forordningen tillader medlemslandene at beskatte indkomster oparbejdet i 2022, og som vi viser i sidste del af notatet, er det en mulighed, som et flertal af EU's medlemslande anvender.

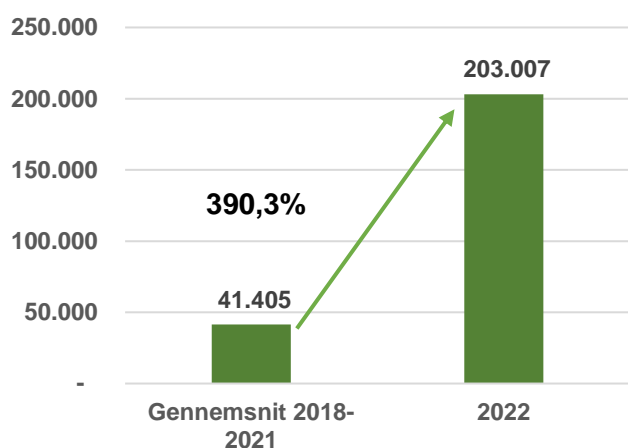
Store overnormale profitter i andre sektorer bør også beskattes

Lovforslaget adresserer overnormal profit tjent i energisektoren. Det er dog langt fra den eneste sektor, hvor der er tjent markante overnormale profitter, som med rimelighed kunne beskattes efter samme model som energisektoren. [Skatteministeriet](#) skønner i et svar til Folketingets skatteudvalg, at hvis alle sektorer skulle betale særskatten, ville provenuet være 17 mia. kr. efter tilbageløb. Her skal det bemærkes, at der i dette svar ikke er indregnet et særlig stort provenu fra transport og shipping, selvom netop denne sektor har haft meget store overnormale overskud. Derfor er dette et konservativt skøn.

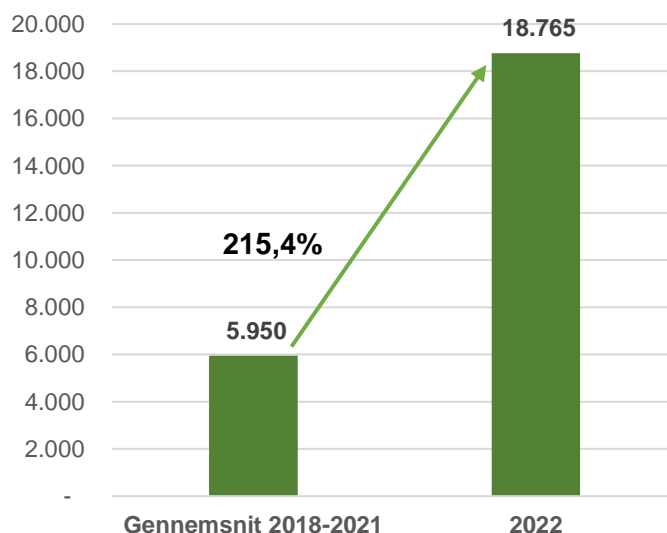
I nedenstående vil vi på baggrund af resultater fra regnskaber illustrere udviklingen for en række danske selskaber i forskellige sektorer. Vi har her beregnet væksten i overskud efter skat for en række store virksomheder i andre brancher, hvor vi ved, at der også har været væsentlige overnormale profitter.

Transportsektoren er en af de sektorer, der har profiteret voldsomt af globale flaskehalse i relation til genåbningen af verdensøkonomien efter COVID-19. Dette har været med til at presse priserne på fx fragtrater og andre transportservices voldsomt op, [noget som IMF påpeger, har bidraget til den generelle inflation](#). Den nok mest ekstreme case i Danmark på overnormal profit finder vi hos A.P. Møller-Mærsk. I både 2021 og 2022 satte shipping-giganten Danmarksrekord i overskud. Hvis man sammenligner overskuddet i 2022 med gennemsnittet for 2018-2021, er overskuddet steget med over 390 pct. Samme tendens ses også hos en anden stor transportvirksomhed, DSV. I 2022 havde DSV således et overskud efter skat som var ca. 215 pct. højere end gennemsnittet for 2018-2021.

Mærsk - profit efter skat i mio. danske kr.

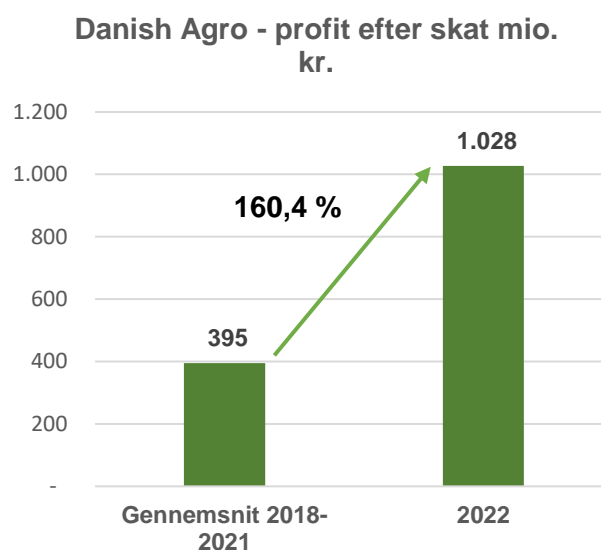
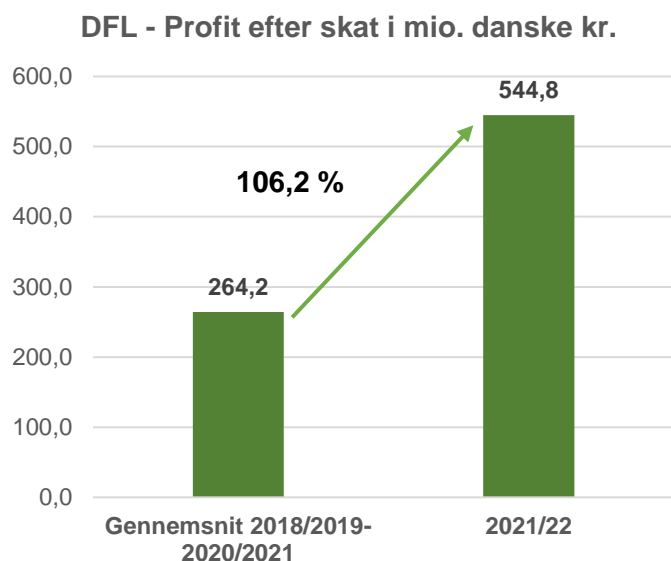
DSV - profit efter skat i mio. danske kr.

Kilde og anmærkning: På baggrund af årsregnskaber for [Mærsk](#) & [DSV](#).

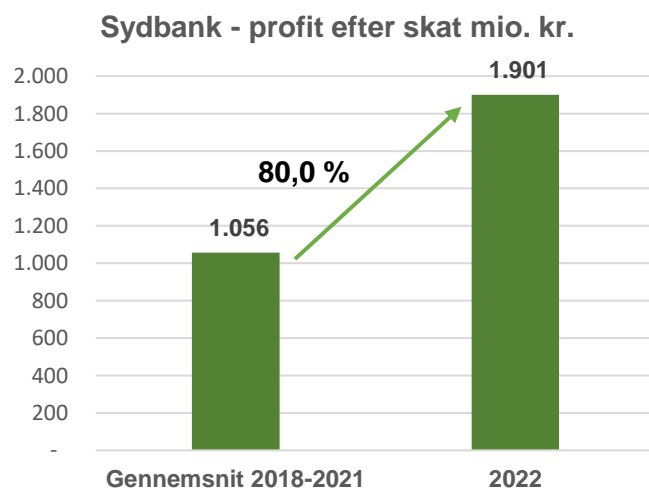
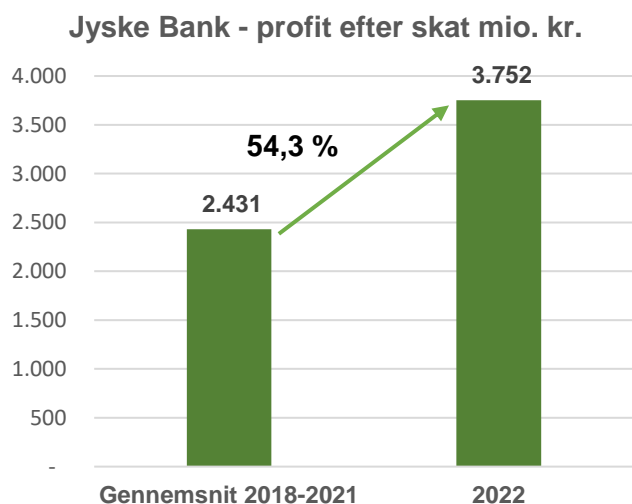
Krigen i Ukraine har medført en voldsom stigning i fødevarerpriserne samt i priserne på input til fødevarerproduktionen. Så også en række fødevarerproducenter har oplevet overnormale overskud. Herunder de danske virksomheder DLF, som producerer såsæd til landbruget, og Danish Agro, der bla. producerer foder, gødning og såsæd til landbruget. DLF's opgørelsesperiode er forskudt, men viser en klar vækst fra 2018/19-

2020/21 til 2021/22 på over 106 pct. i overskud efter skat. For Danish Agro er overskuddet vokset med over 160 pct.

Kilde og anmærkning: På baggrund af [DLF's årsregnskab 2021/2022](#) & [Danish Agros årsregnskab](#). DLF kører med et forskudt regnskabsår. Det nærmeste vi kan komme et gennemsnit for 2018-2021 her, er et gennemsnit 2018/2019-2020/2021 som nogenlunde dækker samme periode.

Endelig har den seneste tids stigende renteindtægter også medført voldsom vækst i indtjeningen for dele af finanssektoren. Årsregnskaber for Jyske Bank og Sydbank, viser således også en markant overskudsvækst.

Kilde og anmærkning: På baggrund af årsregnskaber for [Jyske Bank](#) & [Sydbank](#).

Afgrænsningen til kun at kigge på overnormal profit i energisektoren afskærmer dermed den danske statskasse for potentielt store milliardprovenuer, som kunne øge volumen i inflationshjælpen eller kunne anvendes til andre vigtige investeringer. Det forekommer tillige urimeligt, at kun energisektoren skal beskattes af overnormal profit, mens fx transportsektoren, fødevarerektoren og finanssektoren går fri. Derfor har en række EU-lande også udvidet solidaritetsbidraget til at omfatte andre sektorer, som vi viser i næste afsnit af notatet.

Hvad har andre EU-lande gjort?

Vi har kortlagt, hvordan de øvrige EU-lande har gennemført EU-forordningens solidaritetsbidrag. Ud af de 27 medlemslande har vi fundet informationer for 22 (se oversigt i bilag 1).

Danmark er blandt tre EU-lande, som har gennemført – eller vil gennemføre – solidaritetsbidraget på den mindst ambitiøse måde, fordi skatten kun gælder overnormale overskud oparbejdet i 2023, og fordi den kun dækker olie-, gas-, kul- og raffinaderisektoren, og fordi man anvender EU-aftalens mindstekrav på 33 pct. Alle øvrige 19 EU-lande har valgt en mere ambitiøs model ved enten at lade solidaritetsbidraget også gælde 2022 eller flere år, eller ved at anvende en højere rate og/eller omfatte flere sektorer.

Indkomstår

17 ud af 22 medlemslande går videre end at begrænse solidaritetsbidraget til kun 2023, sådan som den danske regering forslår. Nogle lande som Holland og Tjekkiet har udvidet skatten, så den også omfatter et eller flere indkomstår efter 2023, mens Grækenland og Ungarn også omfatter indkomståret 2021, mens en række lande både omfatter profit i 2022 og 2023.

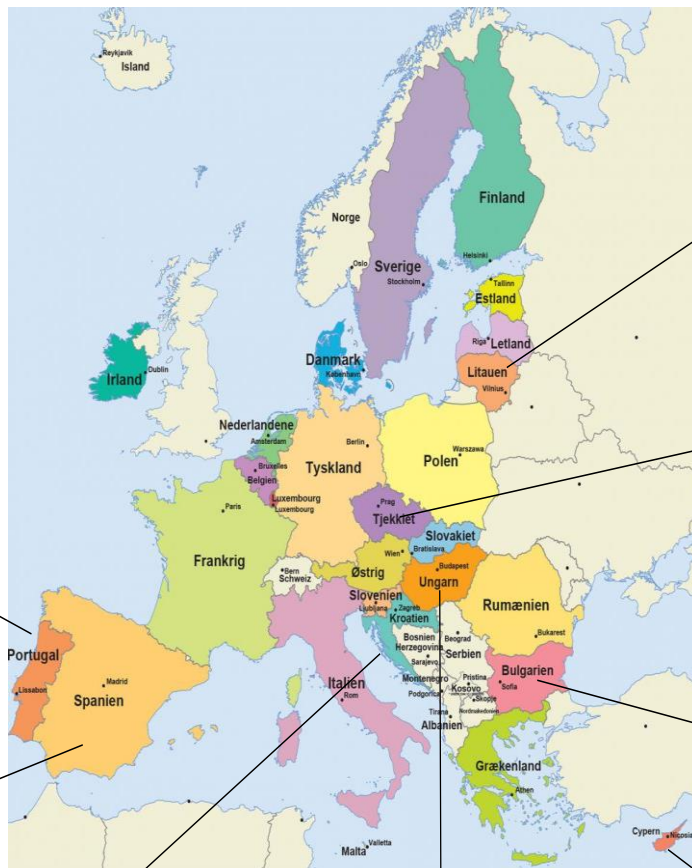
Skatterate

14 ud af 22 medlemslande vil anvende en skatterate, der er højere end EU-forordningens mindstekrav på 33 pct. Nogle lande såsom Spanien har valgt helt andre modeller, hvor fx omsætningen beskattes i stedet for overskud. Italien har valgt at definere al overskud som overstiger 10 pct. af gennemsnittet for 2018-21 som over normalt, hvilket går videre end EU-forordningen forslag på 20 pct.

Sektorer

I alt har ni lande hidtil valgt at udvide solidaritetsbidraget til at omfatte mere end blot olie-, gas-, kul- og raffinaderisektoren, som Danmark målretter sit solidaritetsbidrag. Kroatien er første EU-land, der har vedtaget en version af solidaritetsbidraget, som gælder for alle sektorer, og regeringen i Bulgarien har fremsat et lignende forslag. På Cypern har regeringen forslået to særskatte målrettet de, der handler strøm, de såkaldte mellemlandere, som regeringen herhjemme ganske opsigtsvækkende har undtaget særbeskatning.

Oversigt over EU-lande med skat på overnormale overskud udenfor energisektoren

Portugals solidaritetsbidrag omfatter fødevarehandlen.

I Spanien omfatter solidaritetsbidraget også finanssektoren

Kroatien er første EU-land der vedtaget at solidaritetsbidraget skal gælde for alle sektorer.

I Ungarn beskattes overnormale overskud i banksektoren og blandt medicinalproducenter.

I Litauen har regeringen forslået at solidaritetsbidraget udvides til at omfatte banksektoren.

I Tjekkiet omfattes de seks største banker også af solidaritetsbidraget.

Bulgarien har forslået solidaritetsbidraget skal omfatte alle sektorer.

Cypern har forslået to særskatter på overnormale profitter blandt energihandlere.

Hvad kan man gøre?

På baggrund af ovenstående anbefaler Oxfam IBIS, at regeringens forslag til solidaritetsbidraget udvides på to vigtige områder:

1. Særskatten bør også omfatte overnormale profitter oparbejdet i 2022
2. Alle sektorer bør omfattes så overnormale overskud beskattes, uanset hvor de er opstået
3. Indtægterne fra en mere ambitiøs solidaritetsbidrag bør anvendes på at støtte dem der er ramt hårdst af krisen, både herhjemme og globalt

KONTAKT

Lars Koch, generalsekretær, tlf.nr. 6060 5831
 Jonas Kylov Giefeldt, ulighedsanalytiker, tlf.nr. 2980 4854
 Christian Hallum, skatteekspert, tlf.nr. 24425810

BILAG 1			
Land	Omfattes mere end 2023?	Omfattes mere end olie-, gas-, kul- og raffinaderisektorerne?	Bruges en anden skatterate end EU's mindstesats på 33%?
Belgien	Nej	Nej	Der betales et fast beløb pr. kubikmeter gas / ton olie.
Bulgarien	Ja. 2022-2023	Ja. Alle sektorer omfattes	Nej
Cypern	Ja. 2022	Ja. Regeringen har foreslået skat på overnormale overskud på salg af energi fra hhv. fossile brændsler og grønne kilder.	Nej
Danmark	Nej	Nej	Nej
Estland	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget
Finland	Nej	Nej	Nej
Frankrig	Ja. 2022	Nej	Nej
Grækenland	Ja. Okt. 2021 til juni 2022	Ja. Energiselskaber omfattes også.	Ja. 90% skat på energiselskaber overnormale overskud.
Irland	Ja. 2022-2023	Nej	Ja. 75%
Italien	Nej. 2023	Nej	Ja. 50% på overskud der overstiger 10%
Kroatien	Ja. 2022	Ja. Regeringen har fremsat et lovforslag der vil omfatte alle sektorer	Nej
Letland	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget
Litauen	Ja. 2023-2024	Ja. Banksektoren	Ja. 60%
Luxembourg	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget
Malta	Er undtaget for at indføre solidaritetsbidraget	Er undtaget for at indføre solidaritetsbidraget	Er undtaget for at indføre solidaritetsbidraget

Nederlandene	Ja. 2022-2024	Nej	Ja. Regeringen forslår 65% for salg af naturgas i 2023-24.
Polen	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget	Uklart / endnu ikke vedtaget
Portugal	Ja. 2022-2023	Ja. Fødevarehandlen omfattes også.	Nej
Rumænien	Ja. 2022-2023	Nej	Ja. 60%
Slovakiet	Ja. 2022-2023	Nej	Ja. 55% for olie og gasselskaber. 90% på el producenter.
Slovenien	Ja. 2022 og/eller 2023	Nej	Ja. 80%
Spanien	Ja. 2022-2023	Ja. Banksektoren omfattes også.	Ja. El-, gas- og olieselskaber betaler 1.2% af deres omsætning, mens banksektoren betaler 4.8% af deres omsætning.
Sverige	Nej	Nej	Nej
Tjekkiet	Ja. 2023-2025	Nej	Ja. 60%
Tyskland	Ja. 2022-2023	Ja. Energiselskaber omfattes også.	Ja. 90% skat på energiselskaber overnormale overskud.
Ungarn	Ja. 2021-2023	Ja. Medicinalproducenter, banksektoren og energiproducenter er omfattet.	Ja. Petroleumsproducenter beskattes mellem 40-95%.
Østrig	Ja. 2022-2023	Nej	Ja. 40%, nedsættes til 33% hvis de investerer i vedvarende energi.

